

Dvouměsíční zpráva

Pomáháme školám k úspěchu

Pomáháme
školám
k úspěchu

Číslo zprávy: 2

Období: Listopad - prosinec 2017

V Mostě dne 9. 1. 2018

Zkompletoval: Jana Šulcová, Roman Ziegler, Klára Kreisingerová, Jana Chiah, Lenka Zdarsová

Schválili: pedagogové 8. ZŠ Most

Obsah:

Úvod.....	2
1. Spolupráce s pedagogickými asistenty (PA) a pedagogickou konzultantkou (PK)	2
1.1 Spolupráce s PK.....	2
1.2 Spolupráce s PA	3
2 Vzájemné náslechy	3
3 Účast na sdílení/návštěvy v partnerských školách	4
4 Nové pomůcky	5
5 Natáčení videa z hodiny.....	5
6 Aktivní metody učení.....	5
6.1 Čtenářství.....	5
6.2 Badatelsky orientovaná výuka	6
6.3 Čtením a psaním ke kritickému myšlení	6
6.4 Hejného matematika	6
7 Příspěvek do odborného časopisu.....	6
8 Společné vzdělávání (dílny PK, MBTI)	7
9 Vedení třídnických hodin s využitím her na podporu třídního kolektivu	7
Závěr	7
Úkoly do dalšího období	8

Úvod

V daném období jsme se sešli s třemi různými skupinami učitelů a ředitel vedl skupinový rozhovor, při němž zjišťoval, co učitelům pomáhá v jejich práci, z čeho mají radost, co by potřebovali, aby se jim práce dařila. Ředitel školy zároveň oslovil učitele a pedagogické asistentky, aby se redakčně podíleli na tvorbě některých kapitol. Zápis ze schůzek pořizovala PK a jako podklad je zasílala jednotlivým redaktorům. K dispozici jsou i nadále nahrávky, nicméně jejich využití pro tvorbu zprávy je zdlouhavé.

Rekapitulace plnění úkolů z minulého období:

1. **Nakoupit sadu učebnic a pomůcek H Mat pro 1. stupeň** – SPLNĚNO, UČEBNICE JSOU K DISPOZICI U A. OLIČOVÉ.
2. **Zajistit lepší Wi-Fi síť** – REALIZUJE SE (během ledna bude splněno).
3. **Zajistit pro učitelky Čj na 2. stupni knihovničku** – REALIZUJE SE, NUTNO DÁLE ROZŠÍŘOVAT POČET TITULŮ Z RŮZNÝCH ZDROJŮ.
4. **Prodiskutovat, jak ještě více rozšířit ve škole počet knih, zejména třídních knihovniček na 1. stupni a ve ŠD** – REALIZUJE SE, NĚKTERÉ TŘÍDY NEMAJÍ PODPORU RODIČŮ, BUDE NUTNÉ SANOVAT JINÝM ZPŮSOBEM (o tom bude učiněna dohoda).
5. **Zajistit realizaci zvonění písni či melodií** – BUDE ŘEŠENO S NOVÝM ŠKOLNÍM ROKEM.
6. **Motivovat učitele k odvaze otevřít hodinu** – SPLNĚNO, POČET HODIN SE ZVÝŠIL.
7. **Vyzkoušet menší zatížení asistentek při suplování** – SPLNĚNO, NEBYLA SPOKOJENOST, PROTOŽE UČITELÉ VÍCE SUPLOVALI, ČÁSTEČNÝ NÁVRAT K PŮVODNÍMU STAVU.
8. **Nakoupit didaktické hry do tříd s cílem zajistit atraktivní činnost pro talentované žáky a na přestávky** – REALIZUJE SE (ŘŠ zjišťoval zájem, který převýšil očekávání, nyní učitelé podávají konkrétní požadavky); otázkou je finanční náročnost a zajištění, což bude ve 3. období zjištěno.

1. Spolupráce s pedagogickými asistenty (PA) a pedagogickou konzultantkou (PK)

1.1 Spolupráce s PK

Učitelé oceňují společnou přípravu lekcí, uvádějí, že je PK inspiruje, do příprav vnáší nové metody, nové nápady. Do realizace pak další energii, pro děti je to atraktivní. Navíc se při párové výuce lépe diferencuje výuka, více „opečujeme“ potřeby všech žáků. Ti učitelé, kteří dostali písemnou zpětnou vazbu od PK v rámci hospitované hodiny, si to velmi pochvalují. Uvádějí, že jim jiný náhled pomohl si některé věci uvědomit (i jiné momenty než ty, které se týkaly obsahu výuky), a zároveň že byli potěšeni za ocenění, kterých se jim dostalo. Učitelé uvádějí, že je Jana k dispozici, když potřebují, že „jen“ ladíme termín. Také oceňují to, že některé lekce proběhnou v obou paralelních třídách a že si učitelé pak mohou porovnávat, jak to kde dopadlo. Také uvádějí, že je výhodné, když se některá lekce vyzkouší v paralelní třídě, „vychytají se mouchy“ a v druhé třídě se pracuje již s větší jistotou. Někteří učitelé oceňovali, že Jana je ochotná pomoci s výběrem textů a uváděli, že „sami nemusejí dělat tu otročinu“. Někteří si již také vyzkoušeli, že při přípravě lze komunikovat i mailem, což oceňovali.

Nevýhodou je jedině to, že Jana má obsazené termíny na 14 dní dopředu, takže učitelé musí plánovat hodně dopředu.

A. Konzultace

Konzultace probíhají vždy při přípravě párové hodiny a dále při reflexi. Reflexe bývá zaměřena na výkon žáků, od kterého se odrážíme pro další přemýšlení. Někteří učitelé uvádějí, že písemné zpětné vazby k žákovským výkonům jsou pro děti přínosné, a jak děti, tak i rodiče na ně reagují pozitivně.

Konzultace probíhají i mezi vedením školy a PK, a to k tématu PPRŠ, kdy jsme nejprve upravovali výroky Dobré školy, které chceme využít při zacílení, jakou školou chceme být. Také jsme vytvořili scénář 1. setkání k PPRŠ, které proběhne 2. února 2018.

B. Návštěva PK v hodině

V daném období se změnil způsob spolupráce s učiteli, kdy jsme se posunuli od ukázkových hodin k párové výuce.

- a. Ukázkové hodiny – v listopadu proběhly 3 ukázkové hodiny, v prosinci žádná - důvodem byl fakt, že učitelé již využívali jinou formu spolupráce s PK – párovou výuku
- b. Náslechy v hodinách – do hodiny na hospitaci PK pozvaly v tomto období 2 kolegyně a oběma PK vyhotovila písemnou zpětnou vazbu.

C. Párová výuka

V listopadu proběhlo 19 párových hodin a v prosinci 14. PK je spokojená, že se začala připravovat párová spolupráce i s oboráři (fyzika, chemie, dějepis) na 2. stupni. Nejvíce učitelé mají zájem o čtenářství, ať už prožitkové (čtenářské dílny, čteme s nečtenáři, čtenářské lekce) nebo čtení v oborech (dějepis, zeměpis).

1.2 Spolupráce s PA

Všichni učitelé oceňovali pomoc obou PA, uváděli, že jsou aktivní, nabízejí svou pomoc samy, pomáhají při přípravě pomůcek, tisků materiálů, do některých hodin, kde učí i párově, vnášejí i své nápady. Jedná se o samostatné, zkušené a empatické ženy, u nichž učitelé oceňují právě to, že jim leckdy nemusí nic říkat a ony vědí, co mají dělat – vidí, co je při výuce potřeba. Někteří učitelé uvádí jejich obrovský přínos zejména u problematických třídních kolektivů. Někteří učitelé uváděli, že díky podpoře PA slabé děti zažily úspěch a nyní již pracují samy, i když PA ve výuce není. Navíc děti k nim mají respekt. Někteří z učitelů uvádějí, že využívají zájem PA o některá témata, předměty (např. i tělocvik, kde je možné zvládnout více stanovišť) nebo zaměření (1. a 2. stupeň, přírodovědné vs. humanitní předměty, ale např. i logopedie). Samotné PA mluvily o tom, že profesně rostou a že se samy učí (např. cizí jazyk, některá druhostupňová témata), ale uvádějí, že opadla jejich nejistota z tohoto, že objem takového učení je únosný. Reflexe s PA bývá většinou bezprostřední a krátká a učitel s PA si vyjasní jen některé momenty, které nastaly s přesahem do příští spolupráce.

PA uvádějí, že jejich vytížení se zvýšilo a že v době výuky nemají prakticky žádnou „hluchou“ hodinu. O tom svědčí, že v daném období proběhlo 130 hodin odučených párově a dalších 95 hodin odučených s asistencí PA.

2 Vzájemné náslechy

Vzájemné náslechy jsou realizovány buď pozváním vybraného kolegy/kolegů nebo jako otevřené hodiny, na které však učitelé nevědí, kdo přijde.

V minulém období se učitelé osmělili více otevírat hodiny. I přesto však řeší, zda to, co nabízejí svým kolegům je dost dobré, a pochybují o sobě. Při rozhovoru si učitelé opětovně utvrzovali, že to, co jednomu může jevit jako známé, může být pro druhého nové.

Učitelé uvádějí, že k otevřeným hodinám snáze osmělují, když učí v páru s PA nebo PK. Učitelé uvádějí, že je komfortní, že zpětnou vazbu od někoho dalšího získávají již při přípravě.

Také byla zmíněna situace, že tři učitelé vypsali otevřenou hodinu, ale nikdo se jí nezúčastnil. Na schůzkách se tedy domluvili, že otevřenou hodinu budou kromě nástěnky vždy inzerovat i mailem.

Řešil se i komfort učitelů i žáků, v případech, kdy účast na otevřené hodině naopak zaznamenala velký počet návštěvníků. I zde padla dohoda, že učitel, který otevřenou hodinu vyhlásuje, uvede počet osob, které je schopen on i žáci absorbovat.

Pozitivně lze hodnotit navýšení počtu otevřených hodin, vedení školy však stále vnímá, že mnoho učitelů se obává otevřít hodinu, pociťují to jako „ohrožení“, nedůvěřují si.

A. Náslech kolegy

V daném období do svých hodin pozvalo 9 učitelů své kolegy, někteří opakovaně, takže bylo 12 hodin vzájemných náslechů.

B. Otevřená hodina pro kolegy či rodiče

V daném období 8 učitelů vyhlásilo otevřenou hodinu, někteří opakovaně, takže proběhlo 12 otevřených hodin. Tyto hodiny navštívilo 14 učitelů (někteří navštívili 2 otevřené hodiny, naopak ve 3 případech na otevřenou hodinu nepřišel nikdo). Pro rodiče zatím žádná hodina otevřena nebyla.

3 Účast na sdílení/návštěvy v partnerských školách

A. Festival pedagogické inspirace

Na počátku listopadu jel téměř sbor na FPI do ZŠ Kunratice. Učitelé svoji spokojenost odvíjeli od kvality navštívených dílen. Ti, kteří si „dobře“ vybrali, byli spokojeni a uváděli, že to bylo obohacující, načerpali mnoho inspirací. Jednalo se o hodiny z praxe. V jedné ze skupin zaznívaly i otázky, které po FPI vrtaly učitelům hlavou, a to: Jak a co hodnotit v takových předmětech jako je matematiky a zeměpis? Učitelům byl představený jiný koncept výuky, a právě v otázce hodnocení vznikaly největší nejasnosti, jak to uchopit, a přitom nepustit zodpovědnost za výuku žáka z rukou. Učitelé také otevřeli otázku: „Čí je to vlastně odpovědnost, že se dítě naučí/nenaučí?“

B. Sdílení na téma „formativní hodnocení“

Na konci listopadu vyjel ŘŠ, zástupkyně pro 1. stupeň, 2 učitelky z 1. i 2. stupně na sdílení k formativnímu hodnocení. Uváděli, že to bylo hodně náročné. Oceňovali komunikaci s kolegy k přípravám, které je obohatily. Oceňovali videa z výuky s rozbohem. Uváděli, že terminologie jim dělala potíže a cítili, že jsou nováčky mezi ostatními školami, protože někdy pociťovali lehkou dezorientaci „co děláme a jak to souvisí s hodnocením“.

Protože skupina mosteckých musela odjet o 1 blok dříve, nebyli přítomni promítání technik formativního hodnocení od Dylana Williama. PK jim nabídla, že může ve škole zajistit puštění tohoto videa s následnou diskusí či komentářem, ale je nutné, aby si o to učitelé řekli, v jakém termínu – protože nyní nás čeká mnoho aktivit (MBTI, návštěvy ve spřátelených školách a kontinuální práce na evaluaci a PPRŠ).

Na jarní období plánujeme návštěvu partnerských škol PŠU – ve Zdicích, v Ostašově a v Karviné.

4 Nové pomůcky

Při rozhovorech vzešla od ředitele školy výzva, aby učitelé přemýšleli o tom, jaké pomůcky potřebují. Zároveň zaznělo, že nové požadavky na pomůcky by měly být navázány na PPRŠ.

Aktuálně se učitelé dotazovali na možnost nákupu časopisů jak pro 1. stupeň, tak pro angličtinu, ale i pro další odborné předměty, a to jak v papírové verzi, tak ve verzi elektronické licence.

5 Natáčení videa z hodiny

V daném období byly natočeny dvě hodiny pro účely samotných učitelů (ŘŠ, zástupkyně pro 1. stupeň). Ředitel školy na skupinových rozhovorech vyzýval, aby si i ostatní učitelé natáčeli hodiny pro vlastní studijní účely k reflexi vlastních hodin.

6 Aktivní metody učení

6.1 Čtenářství

A. Čtenářské dílny

Čtenářské dílny jsou realizovány pravidelně v téměř všech třídách. V některých třídách dokonce 1krát týdně, v některých 2krát za měsíc. Učitelé v některých třídách řeší postoj žáků ke čtení a ke knihám, což se projevuje tím, že si žáci nepřinášejí knihy nebo se nedokáží začíst. V jedné ze tříd bylo dokonce nutné přistoupit ke zrušení čtenářských dílen. Teprve poté si žáci uvědomili, že je čtení vlastních knih pro ně atraktivnější než čtení čítankových textů. Ke zrušení se bude přistupovat ještě v jedné nebo dvou třídách s tím, že budeme hledat cestu k znovuzavedení. V některých třídách, kde s učiteli spolupracuje PK, se postupuje tak, že na výběr knih jsou zaměřené minilekce, žákům jejichž schopnost začtení se je nízká, je doporučována povídková literatura a také jsou naplánovány návštěvy knihovny, pro děti, které zatím nenašly tu pravou knihu.

Mimoto ale většina učitelů uvádí, že akcentování knih a čtení má již své důsledky, a že mnoho dětí jim sdělovalo, že dostalo k Vánocům knihu. Učitelé toto uvádějí jako novinku. Také jsou – zatím výjimečně – ve třídách žáci, kteří si navykli nosit vlastní knihu do školy a využívají ji jak o přestávkách, tak o hodinách, když mají hotovou práci. Na 2. stupni učitele příjemně překvapilo sdílení o knihách, kdy někteří žáci o svých knihách přemýšlí velmi vyspěle a dokáží formulovat přednosti knihy před jejich zfilmovanou verzí (více postav, podrobnější děj apod.)

Učitelé také oceňují, že díky sdílení o knihách se více dozvědí o samotných dětech – jak a k čemu jsou empatičtí, jaké mají hodnoty atd.

B. Čtenářské lekce

Ve všech prvních třídách probíhají jednou měsíčně lekce „čteme s nečtenáři“ s podporou PK. V několika dalších třídách (2., 3., 4., 5., 6. třídy) byly s podporou PK realizovány lekce se čtenářskými strategiemi a čtenářskými cíli ze Čtenářského kontinua.

C. Čtenářství v oborech

Někteří učitelé uvádějí, že také více pracují s texty. Uvádějí, že velmi úspěšné jsou hodiny, kdy žáci vyhledávají z různých informačních zdrojů, hledají v různých zdrojích to, co je zajímavá apod. V oborech u čtenářsky pojatých hodin si někteří učitelé lámou hlavu, jak a co hodnotit.

6.2 Badatelsky orientovaná výuka

Zatím nebylo realizováno, i když v přírodovědných předmětech probíhají např. laboratorní práce, o badatelsky orientované výuce – formulování hypotéz a jejich ověřování, zatím nelze mluvit.

6.3 Čtením a psaním ke kritickému myšlení

Učitelé využívají některé metody Čtením a psaním ke kritickému myšlení ve své výuce. Vennovy diagramy, myšlenkové mapy, skládkové učení, Alfa-box, brainstorming, pětilístek, ale i I.N.S.E.R.T. učitelé umějí používat. Některé z těchto metod učitelé znají již z dřívějšího období, kdy v rámci šablon prodělali někteří krátké kurzy, ale i od PK, která se snaží do společných hodin smysluplně tyto metody zařazovat.

6.4 Hejného matematika

Učitelky 1. stupně projevíly zájem o Hejného matematiku. Na jejich rozhodnutí měla vliv otevřená hodina u kolegyně, která jim spolu s PK ukázala několik matematických prostředí a styl práce Hejného matematiky. Tyto kolegyně se již přihlásily na letní školu do Luhačovic a zároveň byl objednan podzimní kurz u Jitky Michnové.

Učitelé, kteří hodiny H-MAT viděli na naší uvádějí škole ve Zdicích, mají lepší představu, jak by výuka mohla vypadat. Některé z nich již prvky H-MAT včleňují do své klasické výuky jako zpestření a osahávají si jednotlivá prostředí (zejména autobus, krokování, ale i perly, sčítací pyramidy, pavoučí síť apod.) Učitelé si ale osahávají i reakce žáků a uvádějí, že žáci takováto matematika baví a že ji ani nepovažují za učení. Učitelé vidí, že žáci dělají významný posun ve volbě strategie.

Přesto nejistoty zaznívají, např. že kromě genetické metody čtení a Comenia Scriptu zavádění další novinky bude náročné jak pro žáky, tak pro rodiče, kteří takové matematické nerozumějí. Zaznívají nejistoty vzhledem k adaptaci žáků při přechodu z jiné nebo na jinou školu. A také zatím není vyjasněna odpověď na otázku „Jak výkony žáků v H-MAT hodnotit?“ a učitelé matematiky z 2. stupně uvádějí i pochybnosti vzhledem k přijímacím zkouškám na střední školu a obávají se neúspěchu žáků. Některé učitelé se kloní k tomu zachovat klasickou matematiku a do ní vsouvat prvky H-MAT. Rozhodnutí však není třeba učinit hned. Požádali jsme další partnerské školy, zda by nás nepřijaly na návštěvu, a také letní škola a kurz budou pro nás důležité z hlediska rozhodování a samozřejmě také zkušenost našich kolegyně budoucích prvňáčků.

7 Příspěvek do odborného časopisu

Zatím nebylo realizováno.

8 Společné vzdělávání (dílny PK, MBTI)

Dne 2. listopadu pořádala ukázkovou lekci pro učitele v odpoledních hodinách. Jednalo se o dějepisnou lekci, kam zařadila metody: křídové mluvení, učíme se navzájem, názorovou škálu, R.A.F.T. Lekce se zúčastnilo 5 učitelů a dávali zpětnou vazbu, že lekce byla zajímavá a že jim může být prospěšná při aplikaci do vlastní výuky. PK nabízela další takovéto lekce (jak oborové, tak čtenářské) a opětovně uváděla, že bude reagovat na zájem učitelů, protože je toho nyní čeká hodně.

Na další období je plánováno vzdělávání MBTI.

9 Vedení třídnických hodin s využitím her na podporu třídního kolektivu

Třídnické hodiny jsou zatím řešeny v odpoledním čase nepovinně. Navíc učitelé nestíhají řešit některé administrativní záležitosti, a proto je řeší právě na třídnických hodinách. U problematických kolektivů se „najíždí“ na třídnické hodiny, kdy prostřednictvím her usilují učitelé o podporu třídního kolektivu a zlepšení atmosféry ve třídě. Toto je zatím pouze v menšině.

Učitelé se shodli, že je potřeba více pečovat o klima ve třídách a že je potřeba na to mít čas, a také se musí jednat o čas pro žáky povinný. Učitelé navíc potřebují podporu, aby uměli hodiny smysluplně využít. V příštím roce bude upraven rozvrh: učitelé 1. stupně budou pořádát třídnické hodiny minimálně 1 za měsíc v čase, který si sami zvolí, třídní učitelé 2. stupně budou učit Výchovu ke zdraví nebo Výchovu k občanství a v rámci tohoto předmětu budou vždy první pondělí v měsíci s žáky hrát hry na podporu tř. kolektivu. Během výjezdu školy v srpnu 2018 proběhne kurz Michala Dubce „Jak na třídnické hodiny.“

Kdyby byl zájem PK (např. ve spolupráci s výchovnou poradkyní) může uspořádat zážitkový minikurz her na podporu tř. kolektivů i v letošním roce. Bude záležet na zájmu a časových možnostech učitelů.

Závěr

Rozvory ve všech třech skupinách se nesly ve velmi přátelském a otevřeném duchu, učitelé se nebáli otevřít i své pochybnosti a nejasnosti. Zároveň sami v mnoha případech zmiňovali, že jim aktivity PŠÚ pomáhají. Jednoznačně kladně hodnotili práci PK a PA, což je výborné, neboť učitelé tím vnímají jejich práci jako výhodu, nikoliv nevýhodu, spolupráci s nimi vidí jako užitečnou činnost, která jim pomáhá a zároveň je rozvíjí. Velmi razantně se zvýšil počet hodin odučených párově ve spolupráci s PK a PA, stejně jako hodin s asistencí PA. Zde je vidět, že PK i PA odvádějí svou práci velmi kvalitně, čímž si získaly důvěru pedagogů a přesvědčily je o užitečnosti spolupráce s nimi.

Velmi silně ve škole rezonuje téma čtenářství, což se projevuje velkou mírou aktivity, a to jak ve výuce, tak potřeby zajištění knih pro žáky. Mnoho učitelů již založilo své třídní knihovničky, v několika třídách je potřeba učitelkám pomoci. Výborné je, že stejnou aktivitu vyvíjejí i učitelky na 2. stupni. Je důležité nyní Je důležité nyní učitele, ale i děti při výběru vhodné knihy podpořit a pomoci jim.

Je škoda, že zatím není tak vysoká ochota otevřít svou výuku kolegům či vedení školy, situace se však postupně zlepšuje a vedení školy je v tom i nadále bude povzbuzovat. Kolegové často mají co ukázat, jejich výuka je kvalitní a jejich hodina by byla pro kolegy obohacující. Na škole jsou jednotlivci, kteří s tímto nemají problém, ale většina kolegů se i přes kvality své výuky se obává hodinu otevřít, a to zejména protože mají pocit, že musí předvést velmi nadprůměrnou hodinu.

Úkoly do dalšího období

1. **Zajistit lepší Wi-Fi síť** – je realizováno v současné době
2. **Zajistit pro učitelky Čj na 2. stupni knihovničku** – počet titulů a pestrost je nutné dále řešit.
3. **Vybudovat třídní knihovničky na 1. stupni a ve ŠD** – zejména tam, kde učitelky neměly dostatečnou podporu rodičů. Rozhodnout, které třídy a z jakých finančních prostředků sanovat. (třída J. Pelikánové, E. Bandové, Z. Bartošové, M. Bernhardové); školní družina v současné chvíli knihy kupuje.
4. **Zajistit realizaci zvonění písni či melodií** – tento úkol je posunut na období 2. pololetí školního roku s tím, že na toto téma proběhne diskuze.
5. **Prozkoumat zatížení PA při suplování při částečném návratu k původnímu stavu. Usnést se na finálním stavu.**
6. **Nakoupit didaktické hry do tříd s cílem zajistit atraktivní činnost pro talentované žáky a na přestávky** – v současné době probíhá sběr požadavků pedagogů.
7. **Nadále posilovat sebedůvěru učitelů**, aby více otvírali své hodiny kolegům i vedení školy, které nechce zatím chodit na hospitace, spíše by rádo navštívilo právě otevřené hodiny učitelů.
8. **Zajistit výjezd učitelů do Zdic** – učitelé sami o to mají enormní zájem
9. **Zajistit optimální podmínky pro školení MBTI**
10. **Přípravit a realizovat první setkání tvorby PPRŠ**